

Alianța Organizațiilor pentru
Persoane cu Dizabilități
din Republica Moldova

RAPORT DE ANALIZĂ

A DOCUMENTELOR DE POLITICI PUBLICE LOCALE ALE RAIONULUI EDINEȚ DIN PERSPECTIVA RESPECTĂRII DREPTURILOR PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

CONFORM SITUAȚIEI LUNII SEPTEMBRIE 2018

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Parteneriate locale și implicare națională pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități”, implementat de Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova, cu suportul Fundației Est-Europene în parteneriat cu Centrul “Parteneriate pentru Dezvoltare”, din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Guvernul Suediei.

Cuprins

Abrevieri și acronime	3
Introducere	4
Context local	4
Metodologie	5
Capitolul I. Analiza competențelor Autorităților Publice Locale privind includerea persoanelor cu dizabilități	7
Capitolul II. Analiza documentelor de politici publice ale r-lui Edineț	11
Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei pentru perioada 2016 – 2020 (SDSS)	11
Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a raionului Edineț, 2016 – 2020 (SDSERE)	21
Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a orașului Edineț, 2015 – 2020 (SDSEOE)	27
Planul de activitate al Direcției Educație a Consiliului Raional Edineț pentru perioada ianuarie-iunie 2018	32
Capitolul III. Constatări și recomandări	37

Studiul a fost realizat de către Mihai Nani, consultant AO AREAP

Abrevieri și acronime

APL	Administrația Publică Locală
APP	Asistent Parental Profesionist
BNS	Biroul Național de Statistică
DASPF	Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei
O.S.	Obiectiv specific
PDE	Planul de activitate al Direcției Educație a Consiliului Raional Edineț pentru perioada ianuarie-iunie 2018
PNISPD	Programului Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități
SDSEOE	Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a orașului Edineț, 2015 – 2020
SDSERE	Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a raionului Edineț, 2016 – 2020
SDSS	Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Direcției Asistență și Protecție a Familiei a Consiliului Raional Edineț pentru perioada 2016 – 2020

Introducere

În contextul implementării Convenției ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități, Republica Moldova a adoptat Programul Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități pentru anii 2017 – 2022 (PNISPD), prin Hotărârea Guvernului nr. 723 din 8 septembrie 2017¹.

Aprobarea PNISPD urmărește eficientizarea și canalizarea eforturilor tuturor instituțiilor statului, a societății civile și a partenerilor de dezvoltare în vederea asigurării implementării prevederilor Convenției ONU în diverse politici sectoriale și intersectoriale. Implementarea acestuia va asigura respectarea drepturilor și participarea persoanelor cu dizabilități în societate, va crea oportunități mai bune de incluziune socială, contribuind astfel la realizarea de către Republica Moldova a angajamentelor naționale și internaționale asumate în contextul obiectivelor strategice în domeniul asigurării drepturilor omului.

Pornind de la prioritățile naționale în domeniul incluziunii sociale, Asociația Obștească „Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova” și-a propus elaborarea prezentului raport, cu scopul de a identifica gradul de transpunere a prevederilor din PNISPD în *documentele de politici publice locale ale raionului Edineț*. Prin urmare, raportul propune recomandări pentru racordarea documentelor de politici publice raionale și locale la prevederile PNISPD, pentru îmbunătățirea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități și asigurarea drepturilor acestora.

Context local

Raionul Edineț este situat în partea de nord-vest a Republicii Moldova, la o distanță de circa 210 km de Chișinău. Potrivit datelor statistice², pentru ultimii 3 ani, populația raionului este în ușoară descreștere, în 2017 fiind de 80,3 mii. La nivel de repartizare pe medii, predomină populația rurală, astfel în cât, 25,9 mii cetățeni (32,1%) reprezintă populația urbană, care se concentrează în 2 localități – municipiul Edineț și orașelul Cupcini, și 54,8 mii cetățeni (67,9%) – populația rurală. Deci, putem spune că populația raionului este una preponderent rurală.

Din totalul populației, persoanele cu dizabilități, la finele anului 2017, reprezentau 7,42% sau 5960, ceea ce este cu 2,3% mai mult decât media pe țară, conform datelor BNS. Repartizarea pe medii ne indică o pondere mai mare a persoanelor cu dizabilități în mediile rurale (7,91%) față de cele urbane (6,3%).

Protecția socială a populației

La data de 01.01.2017 numărul total al beneficiarilor de pensii, indemnizații și alocații constituie 23.356 persoane. Numărul beneficiarilor de alocații sociale de stat este de 1490 persoane. Numărul persoanelor cu dizabilități beneficiari de pensii și alocații sociale este de 6025 persoane. Beneficiază de indemnizații adresate familiilor cu mulți copii – 2067 persoane.

---

¹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371431>

² <http://www.statistica.md/>

În prezent, în cardul Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei (DASPF) din r-nul Edineț, activează 286 persoane care prin activitatea sa zilnică prestează următoarele servicii sociale:

Serviciu	Localitate
Asistență socială comunitară	Toate primăriile (32)
Deservire la domiciliu	Toate primăriile
Echipa mobilă	Acoperă 18 localități
Asistent personal	26 localități
Asistent parental profesionist	3 localități
Casă de copii de tip familie	3 localități
Centre de zi + cantine sociale	4 localități
Azil pentru bătrâni	Raional (s. Onești)
Serviciul suport monetar	DASPF Edineț
Serviciul sprijin pentru familiile cu copii	DASPF Edineț

Repartizarea serviciilor în profil teritorial

Raionul Edineț include 49 localități, organizate în 32 primării ale orașelor și satelor (comunelor). În raion sunt 2 orașe: Edineț și Cupcini, 11 comune – Bleșteni, Brătușeni, Burlănești, Cepeleuți, Trinca, Cuconeștii Noi, Hincăuți, Parcova, Rotunda, Ruseni, Zăbriceni și 19 sate.

Repartizarea serviciilor sociale disponibile este neuniformă și este masiv concentrată în centrul raional, satele mici ducând lipsa de orice serviciu social la nivel local. Astfel, în mun. Edineț își are sediul DASPF și alte direcții și secții subordonate consiliului raional, precum și toate serviciile desconcentrate.

Primăria Municipiului Edineț dispune de resurse financiare mai mari decât alte primării ale raionului, fapt ce contribuie la dezvoltarea anumitor servicii sociale în mod individual sau în parteneriat cu asociațiile obștești. În acest fel, primăria realizează parteneriate cu asociații obștești din diverse domenii de activitate și contribuie la prestarea de servicii pentru diferite categorii de populație defavorizate. La fel, primăria dezvoltă unele servicii destinate grupurilor vulnerabile ale populației – taxi social, ajutor material pentru persoane în etate, chiria gratuită a bicicletelor, abonarea gratuită la ziare a pensionarilor.

Metodologie

Raportul de față s-a realizat în baza analizei următoarelor documente de politici publice de importanță raională și locală:

- Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului Raional Edineț pentru perioada 2016 – 2020 (SDSS);
- Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a raionului Edineț 2016 – 2020 (SDSERE);
- Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a orașului Edineț 2015 – 2020 (SDSEOE);
- Planul de activitate al Direcției Educație a Consiliului Raional Edineț pentru perioada ianuarie-iunie 2018 (PDE).

Drept reper pentru analiză a fost Programul Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități pentru anii 2017 – 2022 (PNISPD), în scopul de a identifica gradul de transpunere a obiectivelor, activităților și rezultatelor Programului în documentele de politici sus-numerate, conform competențelor autorităților publice locale.

Activitățile relevante sarcinii sunt evaluate după cum urmează:

Evaluarea intensității reformei – de cele mai multe ori un document de politici poate fi considerat cu un potențial mare dacă: (i) propune reforme structurale a domeniului (schimbarea vârstei de pensionare) sau/și (ii) propune intervenții existente doar că le extinde într-un mod semnificativ (extinderea serviciilor sociale existente în toate zonele din țară).

Indicator	Incipient 0-1	Intermediar 1-2	Consolidat 2-3	Avansat 3-4
Intensitatea reformei. Cât de ambițioasă este schimbarea propusă în raport cu provocările și inegalitățile existente în domeniu.	Inițiativa este generică, ambiția reformei nu poate fi apreciată.	Ambiția reformei poate fi intuită sau dedusă.	Majoritatea măsurilor din cadrul obiectivului strategic sunt definite în termeni ambițioși, cu obiective puternice care trebuie atinse.	Majoritatea măsurilor au obiective puternice și ambițioase care trebuie atinse. Se intenționează o reformă sistemică.

Evaluarea fezabilității intervențiilor – fezabilitatea inițiativelor se referă la trei elemente de bază: (i) resurse suficiente alocate pentru a îndeplini agenda ambițioasă de reforme, (ii) abordare programatică a planului de acțiuni, (iii) instituție capabilă să asigure o implementare impecabilă și (iv) un sistem de monitorizare și evaluare bazat pe rezultate.

Indicator	Incipient 0-1	Intermediar 1-2	Consolidat 2-3	Avansat 3-4
Fezabilitatea inițiativelor. Care sunt condițiile pentru ca inițiativa să fie implementată cu succes?	Inițiativele sunt planificate fără costuri și finanțări cu planuri de implementare neclare.	Anumite costuri și surse de finanțare sunt specificate. Implementarea este clară pentru unele rezultate sau pentru rezultate pe termen scurt.	Un plan clar de implementare este propus cu costuri clare și surse specifice de finanțare.	Mai mult de 80% din costuri sunt acoperite. Se propune un program cuprinzător de implementare pe mai mulți ani

Capitolul I

Analiza competențelor administrației publice locale privind incluziunea persoanelor cu dizabilități

Principalul act legislativ care reglementează activitatea autorităților publice locale în Republica Moldova este Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală³. Aceasta atribuie mai multe responsabilități administrației publice locale (APL) de diferite nivele, dintre care, câteva sunt specifice domeniului prestării serviciilor sociale.

Astfel, ne referim la următoarele competențe ale *consiliilor locale*⁴:

- Asigurarea accesibilității;
- Analiza situației grupurilor defavorizate;
- Elaborarea de documente pentru dezvoltarea social – economică;
- Dezvoltarea de servicii sociale;
- Protecția socială.

Primarul unei localități, la fel, are atribuții de protecție socială⁵:

- Analiza situației grupurilor defavorizate;
- Elaborarea programelor de dezvoltare a serviciilor sociale;
- Contribuie la buna funcționare a asistenței sociale.

Legea prevede și un set de atribuții ce vizează protecția socială pentru *consiliul raional*⁶:

- Decide privind finanțarea serviciilor sociale;
- Asigură accesibilitatea infrastructurii;
- Elaborează și aprobă planuri de dezvoltare socială;
- Dezvoltă servicii sociale.

Președintele raionului are, la fel, responsabilități în organizarea protecției sociale⁷:

- Analizează situația grupurilor defavorizate;
- Propune programe de dezvoltare a serviciilor sociale.

Pe lângă aceste atribuții stabilite prin lege, PNISPD delegă o serie de responsabilități către APL de nivel I și II pentru atingerea rezultatelor pe obiective. Astfel, ne referim la următoarele responsabilități, conform obiectivelor programului:

Obiectivul 1. Îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități la măsuri de protecție socială în comunitate.

---

³ http://lex.justice.md/document_rom.php?id=C8E304A4:037190E8

⁴ Articolul 14 al Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

⁵ Articolul 29 al Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

⁶ Articolul 43 al Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

⁷ Articolul 53 al Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

- Efectuarea analizelor la nivel local privind necesitățile de creare, de dezvoltare și de menținere a serviciilor sociale destinate persoanelor cu dizabilități.
- Elaborarea, aprobarea și implementarea programelor locale de asistență socială pentru persoanele cu dizabilități, bazate pe necesitățile evaluate ale acestora.
- Crearea și dezvoltarea de servicii sociale comunitare destinate persoanelor cu dizabilități în vederea dezinstituționalizării și/sau prevenirii instituționalizării acestora în instituțiile rezidențiale, asigurării vieții independente în comunitate.

Obiectivul 2. Asigurarea dreptului la educație de calitate a copiilor și tinerilor cu diferite tipuri de dizabilități în instituțiile de învățământ în condiții de egalitate cu ceilalți.

- Asigurarea accesului copiilor cu dizabilități la servicii de educație timpurie ante preșcolară.
- Asigurarea unui pachet minim de servicii educaționale de suport (centru de resurse, cadru didactic de sprijin) pentru fiecare copil și tânăr cu dizabilități înscriși în instituția de învățământ, în funcție de necesitățile acestuia.
- Dotarea instituțiilor de învățământ cu unități de transport accesibil și echipamente necesare pentru facilitarea învățării copiilor și tinerilor cu dizabilități fizice, mintale, intelectuale și senzoriale, pentru dezvoltarea unui mediu fizic accesibil și a unui proces educațional individualizat conform necesităților și potențialului de dezvoltare.
- Integrarea graduală a copiilor cu dizabilități, inclusiv a celor cu dizabilități senzoriale (auz, vâz) în instituții de învățământ general.

Obiectivul 3. Sporirea accesului persoanelor cu dizabilități la servicii medicale, de abilitare și de reabilitare de calitate

- Dezvoltarea serviciilor comunitare de sănătate mintală și oferirea asistenței, inclusiv prin intermediul echipelor mobile sau prin asigurarea transportării persoanelor cu dizabilități din comunitate spre centrul comunitar de sănătate mintală și acordarea suportului psihologic pentru părinții și rudele acestora.
- Dezvoltarea și prestarea serviciilor de intervenție timpurie în cadrul fiecărui raion/municipiu.
- Dezvoltarea și prestarea serviciilor de diagnosticare, de intervenție și de reabilitare a copiilor cu tulburări din spectrul autist.
- Acordarea serviciilor de asistență ginecologică, de planificare a familiei și de sănătate reproductivă a femeilor și fetelor cu diferite tipuri de dizabilități.
- Asigurarea accesibilității la infrastructura instituțiilor medico-sanitare la necesitățile persoanelor cu dizabilități fizice și senzoriale (auz, vâz).

Obiectivul 5. Sporirea participării persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală.

- Asigurarea accesibilității secțiilor de votare, a materialelor electorale și a procedurilor de vot la necesitățile persoanelor cu diferite tipuri de dizabilități.
- Asigurarea progresivă de către instituțiile responsabile de obiectivele culturale, turistice, sportive și de petrecere a timpului liber a accesibilității la infrastructură și la

evenimente pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități, precum și susținerea sportivilor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu alți sportivi.

- Implicarea persoanelor cu dizabilități în procesul de organizare a activităților și măsurilor culturale, sportive și de divertisment.
- Elaborarea, aprobarea și organizarea instruirilor tematice a colaboratorilor din domeniile culturii, sportului, turismului privind accesibilitatea, acomodarea rezonabilă a evenimentelor și nediscriminarea persoanelor cu diferite tipuri de dizabilități.

Obiectivul 6. Asigurarea accesibilității la infrastructură, la transporturi, la informație și comunicații pentru persoanele cu dizabilități

- Elaborarea, aprobarea și implementarea unor programe naționale și locale în domeniile construcțiilor, transporturilor, informației și comunicațiilor privind asigurarea accesibilității persoanelor cu diferite tipuri de dizabilități.
- Asigurarea controlului, evaluării și monitorizării de către autoritățile publice responsabile de domeniile construcțiilor, transporturilor, informației și comunicațiilor privind respectarea normativelor și standardelor tehnice de accesibilitate a persoanelor cu dizabilități.
- Organizarea măsurilor de informare și sensibilizare a specialiștilor din domeniile construcțiilor, transporturilor, informației și comunicațiilor privind respectarea și aplicarea normativelor și standardelor tehnice de accesibilitate a persoanelor cu dizabilități, precum și a conceptelor de design universal și adaptare rezonabilă.

Obiectivul 7. Asigurarea suportului persoanelor cu dizabilități în exercitarea capacității juridice și garantarea accesului la justiție.

- Monitorizarea aplicării prevederilor Legii nr. 66 din 13 aprilie 2017 și a măsurilor de ocrotire judiciară/suport (cu instituirea la necesitate a unei autorități responsabile).
- Formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor responsabili de aplicarea prevederilor legislației privind capacitatea de exercițiu a persoanelor cu dizabilități, precum și a măsurilor de ocrotire/suport.

Obiectivul 8. Consolidarea capacităților instituționale pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

- Integrarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, a problemelor persoanelor cu dizabilități în politicile sectoriale și programele locale, inclusiv prin desemnarea unei persoane responsabile (instituirea unui punct focal) de promovarea, monitorizarea și raportarea implementării acestora.
- Asigurarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, a evidenței și raportării numărului persoanelor cu dizabilități pe criterii (tip de dizabilitate, gen, vîrstă, stare civilă, mediul de rezidență).
- Efectuarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, inclusiv cu implicarea societății civile, de studii și rapoarte tematice privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități

în diverse domenii (protecție socială, ocupare în muncă, educație, sănătate, justiție, accesibilitate, nediscriminare) și atitudinea populației față de persoanele cu dizabilități.

Obiectivul 9. Creșterea nivelului de conștientizare a populației privind drepturile și abilitățile persoanelor cu dizabilități.

- Organizarea, de către autoritățile administrației publice centrale și locale în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate, inclusiv cu implicarea societății civile, a campaniilor de informare și sensibilizare a opiniei publice cu privire la promovarea drepturilor, abilităților și imaginii pozitive a persoanelor cu dizabilități, inclusiv prin publicarea și difuzarea prin sursele mass-media de materiale informative, video, audio.
- Efectuarea cercetărilor pre și post-campanie de informare și sensibilizare a atitudinii populației față de persoanele cu dizabilități.
- Informarea prin mijloacele mass-mediei de către autoritățile administrației publice centrale și locale privind politicile sectoriale și a programele locale elaborate și implementate pentru persoanele cu dizabilități, în baza competențelor funcționale și serviciilor prestate.

Concluzie: Se constată că implementarea cu succes a acestui document de politică strategică depinde de implicarea nemijlocită a APL, unde se identifică prin analiză ca fiind responsabili alături de alți actori – cheie de implementarea a opt (8) obiective din nouă (9).

Capitolul II

Analiza documentelor de politici publice ale r-lui Edineț

În procesul de analiză au fost identificate 4 documente de politici publice de nivel raional și local, ce au tangență cu domeniul incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități:

- Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului Raional Edineț pentru perioada 2016 – 2020 (SDSS);
- Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a raionului Edineț 2016 – 2020 (SDSERE);
- Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a orașului Edineț 2015 – 2020 (SDSEOE);
- Planul de activitate al Direcției Educație a Consiliului Raional Edineț pentru perioada ianuarie-iunie 2018 (PDE).

Fiecare document a fost analizat separat și s-au formulat recomandări.

Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei pentru perioada 2016 – 2020⁸ (SDSS)

Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei pentru perioada 2016 – 2020 (SDSS) reflectă obiectivele PNISPD prin acțiunile prevăzute la *Obiectivul strategic II. Crearea și extinderea în parteneriat public – privat a serviciilor sociale comunitare și de plasament al SDSS*. Acesta include 21 de acțiuni ce se referă la dezvoltarea rețelei de servicii sociale, inclusiv servicii comunitare, dintre care 11 au fost supuse analizei.

În vederea identificării gradului de realizare a acestor acțiuni, au fost expediate demersuri⁹ de solicitare a informației către autoritățile responsabile de implementarea planului de acțiuni al SDSS. Conform răspunsului primit¹⁰, rezultatele de moment sunt reflectate în tabelul de mai jos.

---

⁸<http://edinet.md/wp-content/uploads/2016/09/13-Cu-privire-la-Strategia-de-dezvoltare-a-Serviciilor-Sociale-a-Direcției-Asistență-Socială-și-Protecție-a-Familiei-pentru-perioada-2016-2020.pdf>

⁹ Demers nr. 178 din 26.07.2018, către Consiliul Raional Edineț.

¹⁰ Răspuns la demersul Nr. 178 din 26.07.2018, către Consiliul Raional Edineț.

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
Obiectivul strategic II. Crearea și extinderea în parteneriat public – privat a serviciilor sociale comunitare și de plasament.											
1.	5.Extinderea serviciului social „Echipă Mobilă” pentru persoane cu dizabilități mintale.	2016 – 2020	DASPF	Bugetul raional Keystone Human Services Association	Servicii sociale pentru persoane cu dizabilități mintale, prevenirea instituționalizării, acordarea serviciilor sociale alternative de calitate, dezvoltarea relațiilor personale cu familia	Nu este indicat	Bugetul raional Edineț în parteneriat cu Keystone Human Services International	Nr. beneficiari Un serviciu social „Echipă mobilă” extins pentru persoane cu dizabilități mintale	Nu s-a realizat.	2	2
2.	6.Extinderea serviciului „Asistență personală”	2016 – 2020	DASPF	Bugetul raional	Oferirea suportului psihosocial persoanelor	Nu este indicat	Bugetul raional	Nr. beneficiari	Serviciul a fost extins de la 60 de	3	2

¹¹Răspuns la demersul Nr. 178 din 26.07.2018, către Consiliul Raional Edineț.

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
					cu dizabilități severe, prevenirea instituționalizării, promovarea nediscriminării și a egalității șanselor.				beneficiari la 100.		
3.	7.Crearea serviciului social „Respiro”.	2016-2020	DASPF	Primăria or.Edineț Primăria or.Cupcini	Oferirea suportului psiho-social persoanelor cu dizabilități severe, prevenirea instituționalizării, acordarea suportului familiei beneficiarului	Nu este indicat	Bugetul primăriei or. Edineț și or. Cupcini	Două servicii sociale create	Nu s-a realizat	4	2

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
4.	8.Instituirea Serviciului social „Casă Comunitară”.	2016-2020	DASPF, Keystone Human Services International	Primăria or.Edineț Cupcini, Keystone Human Services Internațional	Acordarea serviciilor de suport pentru persoanele cu dizabilități mintale, confort psihoemoțional, prevenirea instituționalizării, acordarea suportului psihologic familiei beneficiarului	Nu este indicat	Primăria or.Edineț, Cupcini, Keystone Human Services Internațional	Un serviciu social creat	S-a stabilit parteneriat cu AO „People in Need” pentru instituirea serviciului și la moment se lucrează în acest sens. Imobilul este în proces de reparație.	2	3
5.	9.Crearea serviciului „Plasament familial specializat”.	2017-2020	DASPF, Keystone Human	Primăria or.Edineț Keystone	Acordarea serviciilor de suport pentru persoanele cu	Nu este indicat	Bugetul raional în parteneriat	Un serviciu social creat	Nu s-a realizat.	2	3

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
			Services Internațional	Human Services Internațional	dizabilități și în etate, confort psihoemoțional, serviciul alternativ conform necesităților beneficiarilor , prevenirea fenomenului cerșitului, boschetăriei.		cu Keystone Human Services Internațional				
6.	10.Deschiderea azilului raional pentru persoanele de vîrsta a treia și cu dizabilități fizice	2016	Consiliul raional Edineț, DASPF	Consiliul raional Edineț	Servicii de plasament temporar, permanent, contra plată pentru persoanele de vîrsta a treia și a celor cu dizabilități fizice	Nu este indicat	Keystone Human Services Internațional, fundația Soros Moldova, etc. Bugetul raionului Edineț.	Nr. beneficiari	Este creat și deschis în anul 2017 în s. Onești.	4	4

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
7.	11.Crearea serviciului „Locuință protejată” pentru persoanele cu dizabilități.	2018-2020	DASPF, ONG-urile locale	Primăria or. Edineț, Cupcini, Keystone Human Services Internațional, ONG-uri locale	Creșterea calitativă și cantitativă a serviciului. Servicii de plasament pentru tineri cu dizabilități reîntorși din instituții rezidențiale.	Nu este indicat	Keystone Human Services Internațional, Fundația Soros Moldova, ONG-urile locale, Bugetul raional	O locuință protejată creată.	Nu s-a realizat.	2	3
8.	13.Dezvoltarea serviciului îngrijirea socială la domiciliu contra plată pentru persoane în vârstă și a celor inapte de muncă, care au copii ce din diferite motive nu le pot acorda ajutor.	2016-2020	DASPF	Primăriile DASPF, Consiliul raional, ONG locale	Dezvoltarea serviciului contra plată.	Nu este indicat	Bugetul raional, bugetul beneficiarului	Nr. beneficiari	Serviciul este în continuă dezvoltare și se prestează în 15 localități pentru 32 beneficiari.	3	3

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
9.	14.Dezvoltarea serviciului ”Îngrijiri medico- sociale la domiciliu” prin deschiderea centrului de îngrijire	2016-2020	DASPF	Consiliul raional, primăria Edineț, AO” HOME CARE”	Realizarea serviciilor medico- sociale acordate prin intermediul lucrătorilor de medicină la domiciliul beneficiarului	Nu este indicat	Bugetul raional, alte surse	Nr. beneficiari	Nu s-a realizat	2	2
10.	15.Dezvoltarea serviciilor pentru îngrijirea și educația copiilor axată pe modelul familial(casă de copii de tip familial, tutelă -curatelă, asistență parentală profesionistă, asistență personală)	2017-2020	DASPF	Consiliul raional, APL I, ONG	Prestarea calitativă a serviciilor pentru îngrijire și educație a copiilor axat pe modelul familial	Nu este indicat	Bugetul de stat, bugetul raional, ONG, alte surse	Dezvoltare a serviciilor existente și după posibilitate crearea altor servicii noi conform solicitărilor	Se prestează următoarele servicii: - Casă de copii de tip familial - 1 casă cu 2 copii.	2	3

TABEL 1. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSS

Nr.	Acțiune	Termen de realizare	Responsabil	Parteneri	Rezultate scontate	Cost total	Surse de finanțare	Indicatori de monitorizare	Rezultate de moment ¹¹	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
									-Tutelă/c uratelă – 77 copii. -APP – 23 copii.		
11.	20.Conlucrarea cu autoritățile publice locale, agenții economici, societatea civilă în vederea adaptării spațiilor și facilitarea deplasării persoanelor cu dizabilități locomotorii în locurile publice.	2016-2020	DASPF	Consiliul raional, APL-I, agenții economici, societatea civilă	Alocarea resurselor pentru adaptarea spațiilor și facilitarea deplasării persoanelor cu dizabilități locomotorii în locurile publice	Nu est indicat	Bugetul raional și local în parteneriat cu agenții economici din teritoriu, ONG-urile locale	Nr. beneficiari	Evaluare a 33 imobile; Atenționa rea responsa bililor privind 7 edificii neadaptat e	1	1
Media										2.4	2.5

Analizând activitățile sus-menționate, constatăm că nu sunt evaluate costurile la acțiunile planificate, termenii de realizare sunt definiți pe întreaga perioadă de implementare, iar indicatorii de monitorizare nu sunt stabiliți sub forma țintelor. Lipsa unor indicatori concreți și specifici ce ar permite ulterior evaluarea rezultatelor acestei politici publice, conduce către o intensitate și fezabilitate a inițiativelor redusă. Respectiv, media de 2,4 la potențialul impact și 2,5 la fezabilitate, denotă că acțiunile necesită a fi reevaluate pentru stabilirea de indicatori mai specifici și bugete corespunzătoare. Pe cale de consecință, problema pe care și-o propune acest document de politică să o redreseze la nivel local, va continua să fie nesoluționată sau se va redresa foarte lent. Din perspectiva teoriei schimbării, nu se vede o concepție clară a producerii schimbării și contribuirea la soluționarea prolemelor cu care se confruntă grupurile țintă.

Concluzii și recomandări din punct de vedere metodologic:

CONCLUZII:

- Termenii de realizare a activităților sunt generali și, în mare parte, se referă la întreaga perioadă de implementare a planului de acțiuni (2016 - 2020). În acest fel, nu este clară consecutivitatea acțiunilor și termenii de atingere a rezultatelor.
- Responsabilitatea de realizare a unor activități este atribuită parțial unor structuri ce nu se află în subordinea Consiliului raional (asociații obștești) sau a unor angajați fără resurse administrative. Din acest motiv, nu există o certitudine privind realizarea acestor activități.
- Sursele de finanțare a unor activități și servicii ce urmează a fi dezvoltate sunt în totalitate externe bugetului raional (asociații obștești, APL I, agenți economici). Prin urmare, este o probabilitate înaltă ca aceste servicii și activități să nu fie sustenabile după retragerea finanțatorilor.
- Unele activități nu prezintă indicatori exacti ai rezultatelor preconizate, ceea ce face dificilă evaluarea rezultatelor, inclusiv evaluarea eficienței alocării resurselor.
- O parte din acțiunile propuse reprezintă activități cotidiene din planurile anuale de activitate ale DASPF și reies din atribuțiile de serviciu ale angajaților, astfel acestea nu prezintă un caracter strategic specific politicilor publice.

RECOMANDĂRI:

- Reevaluarea planului de acțiuni și distribuirea calendaristică a activităților în consecutivitate logică. Prin acest fapt se va asigura posibilitatea monitorizării respectării termenilor și se va evita concentrarea masivă a volumului de lucru pentru ultimul an de implementare.
- Responsabilitatea pentru realizarea activităților să fie în totalitate atribuită subdiviziunilor Consiliului Raional, iar celelalte structuri să fie în calitate de parteneri la realizarea activităților.
- Pentru activitățile fără acoperire financiară din bugetul Consiliului Raional să fie confirmate sursele de finanțare prin acorduri cu părțile indicate în planul de acțiuni.

- Pentru asigurarea durabilității serviciilor propuse a fi dezvoltate sau extinse, este recomandabil de evitat finanțarea în totalitate din resursele partenerilor, chiar și la faza inițială de implementare.
- Pentru fiecare activitate propusă în plan să fie stabiliți indicatori calitativi și cantitativi foarte clari.
- Acțiunile ce prezintă semne ale activității cotidiene tradiționale a subdiviziunilor Consiliului Raional și partenerilor implicați, trebuie să fie excluse din planul de acțiuni.
- Planul de acțiuni trebuie să prezinte inclusiv impactul activităților propuse prin indicatori cât mai specifici.

**Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a raionului Edineț,
2016 – 2020 (SDSERE)¹²**

Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a raionului Edineț pe perioada 2016 – 2020 (SDSERE) reflectă Obiectivele PNISPD prin acțiuni incluse la diferite obiective specifice, conform Tabelului nr. 2 de mai jos.

În lipsa unui raport de evaluare intermediară a strategiei, au fost expediate demersuri de solicitare a informației către autoritățile responsabile de implementarea planului de acțiuni al SDSERE, în vederea identificării gradului de realizare a acestor acțiuni. Conform răspunsului primit¹³, rezultatele de moment sunt reflectate în tabelul de mai jos.

---

¹² http://edinet.md/wp-content/uploads/2015/11/wSDSE_Raion_Edinet_adaptat_21.10.15-1.pdf

¹³ Răspuns la demersul Nr. 178 din 26.07.2018, către Consiliul Raional Edineț.

TABEL 2. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul Planului de acțiuni al SDSERE

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri / surse de finanțare	Indicatori	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervenției
O.S. 3.2 Oferirea serviciilor sociale de calitate.	Diversificarea serviciilor sociale de alternativă pentru persoane cu dizabilități.	2016 - 2020	4 000 000	ONG cu profil social, APL,	UNDP	Serviciu funcțional Nr. beneficiarilor	Este în proces de lucru organizarea serviciului social „Casă Comunitară”	2	3
O.S. 3.3 Incluziunea socială a persoanelor social vulnerabile.	Crearea serviciului de angajare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități: - Elaborarea bazei de date a persoanelor cu dizabilități, apți de muncă; - Identificarea potențialilor angajatori; - Instruirea și consilierea persoanelor cu dizabilități pe diverse domenii; Acordarea ajutorului în acomodarea spațiului de lucru conform necesităților.	2016 - 2017	300 000	CR, Director AREAP	Buget raional, UNDP Organizații de caritate, etc	Serviciu creat; Nr. persoanelor angajate; Nr. persoanelor instruite	- AOFM Edineț, în 2017, a înregistrat 4 persoane cu dizabilități și toate au fost angajate, dintre care 1 a fost instruită prealabil. - 2 organizații au solicitat spre angajare persoane cu dizabilități. - suport pentru adaptarea spațiilor de muncă n-a solicitat nimeni.	3	4

TABEL 2. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul Planului de acțiuni al SDSERE

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri / surse de finanțare	Indicatori	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervenției
	Adaptarea infrastructurii social - economice pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la servicii comunitare și spații publice.	2016	720 000	CR, DAS	Buget de stat, Buget raional, Donații, Granturi	Lista lucrărilor executate Suma investiției	-Evaluarea a 33 imobile; Atenționarea responsabililor privind 7 edificii neadaptate.	3	2
	Susținerea creării unor întreprinderi sociale.	2016 - 2019	1 000 000	CR, DAS	Buget de stat, Buget raional, Granturi	Întreprinderi funcționale.	În anul 2017 a fost lansat serviciul Spălătorie socială „Împreună Edineț”, în parteneriat cu AO AREAP și Primăria mun. Edineț.	3	3
	Organizarea de campanii în școli pentru combaterea discriminării în rândul copiilor.	2016 – 2020	50 000	CR Edineț, ONG domeniu social	UNDP, Fundații de caritate	Nr. campaniilor organizate.	Direcția Educație Edineț organizează în școli seminare metodice cu cadrele didactice de sprijin,	2	4

TABEL 2. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul Planului de acțiuni al SDSERE

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri / surse de finanțare	Indicatori	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervenții
							managerii de instituții și adjuncții lor.		
O.S. 4.1 Crearea unor condiții optime pentru educație în instituțiile preuniversitare ale raionului Edineț	Încurajarea proceselor de creare a asociațiilor cadrelor didactice și de părinți în domeniul educației inclusive.	2016 - 2020	*	CR, Direcția Învățământ	Bugetul instituțiilor de învățământ	Nr. asociațiilor create.	De către Direcția Educație în presa locală periodic sunt publicate articole cu privire la educația incluzivă. În școli au loc activități de sensibilizare a copiilor cu CES.	1	1
Media								2.3	2.8

În urma analizei tabelului de mai sus, se constată:

- *Obiectivul Specific (O.S.) 3.2. Oferirea serviciilor sociale de calitate* conține 8 acțiuni, dintre care 5 se referă nemijlocit la anumite măsuri de protecție socială, iar una e destinată persoanelor cu dizabilități.

Acțiunea este formulată foarte general, iar ca urmare a implementării acesteia nu se cunoaște exact ce servicii vor fi diversificate. Concomitent, deși sunt evaluate costurile de 4.000.000 MDL, responsabil de această acțiune se face un ONG cu profil social și APL, cu o perioadă de timp ce corespunde întregii durate de implementare a strategiei.

- *Obiectivul specific O.S. 3.3. Incluziunea socială a persoanelor social-vulnerabile* conține 9 acțiuni care se referă la diferite domenii de intervenție, cum ar fi: angajarea în câmpul muncii; incluziunea socială; adaptarea infrastructurii; diminuarea discriminării. Dintre acestea, 4 se referă nemijlocit sau tangențial la persoanele cu dizabilități.

Acțiunile sunt formulate general și nu au stabilite indicatori specifici și măsurabili. Spre exemplu, nu se cunoaște câte obiecte/instituții urmează să fie adaptate și astfel este dificil de stabili dacă bugetul de 720.000 MDL este suficient sau deficitar. Respectiv, nici *indicatorul – lista lucrărilor executate* – nu poate să fie evaluat, din considerentul că nu se cunoaște numărul de lucrări planificate pentru executare.

Analiza fezabilității denotă un nivel mai înalt, în condițiile în care vor fi alocate resursele financiare planificate în termenii stabiliți, însă intensitatea acțiunii nu poate fi evaluată, pentru că nu sunt stabiliți indicatori de rezultat. La fel, durabilitatea nu poate fi foarte înaltă pentru că nu sunt stabilite surse durabile de finanțare.

- În cadrul *Obiectivului specific O.S. 4.1. Crearea unor condiții optime pentru educație în instituțiile preuniversitare ale raionului Edineț* este planificată o singură acțiune ce se referă la incluziunea persoanelor cu dizabilități. Acțiunea este formulată general, nu are stabiliți termeni exacti de realizare, bugetul nu a fost estimat, iar ținta care trebuie atinsă nu a fost stabilită.

Cu o medie sintetică de 2.3 la intensitatea reformelor propuse și 2.8 la fezabilitate, constatăm că domeniul dizabilității este reflectat insuficient în cadrul SDSERE, iar angajamentele asumate nu sunt cuantificabile. În același timp, unele acțiuni nu au fost realizate în termenul stabilit, deși a fost planificat buget suficient și numiți responsabili.

Concluzii și recomandări din punct de vedere metodologic:

CONCLUZII:

- Acțiunile sunt formulate prea general și se ridică la nivelul obiectivelor. Din acest motiv, nu este clar ce fel de acțiuni se planifică a fi întreprinse.
- Termenele de realizare ale acțiunilor sunt stabilite pentru întreaga perioadă de implementare a strategiei. Astfel, nu poate fi evaluată realizarea acestora pînă la expirarea termenului de implementare a SDSERE.
- Deși bugetele pentru acțiuni sunt destul de ambițioase, unele surse de finanțare sunt organizații ce nu se supun Consiliului raional. Prin urmare, nu există o siguranță a dezvoltării serviciilor pe durata implementării strategiei.
- Responsabili de realizarea activităților sunt inclusiv asociațiile obștești. Dat fiind că acestea nu sunt în subordinea Consiliului raional, nu există mecanisme de control privind realizarea activităților.
- Activitățile nu au rezultate stabilite și nici indicatori de rezultat. Astfel, este imposibilă evaluarea.
- Dat fiind faptul că activitățile sunt formulate foarte general și nu sunt stabiliți indicatori, nu putem urmări o teorie a schimbării și nici identifica cum se va contribui la îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități la măsuri de protecție socială.

RECOMANDĂRI:

- Pentru fiecare acțiune specifică să fie indicat un termen exact de realizare.
- Bugetul stabilit pentru fiecare acțiune să se bazeze pe resursele disponibile în bugetul raional.
- Responsabil de realizarea acțiunilor să fie o subdiviziune a Consiliului raional.
- Să fie indicate rezultatele activităților și indicatori măsurabili pentru fiecare rezultat.

Strategia de Dezvoltare Socio – Economică a orașului Edineț, 2015 – 2020 (SDSEOE)¹⁴

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a orașului Edineț 015-2020 reflectă Obiectivele PNISPD prin acțiuni incluse la diferite obiective specifice. În lipsa unui raport de evaluare intermediară a strategiei, au fost expediate demersuri de solicitare a informației către autoritățile responsabile de implementarea planului de acțiuni al SDSEOE. Conform răspunsului primit¹⁵, rezultatele de moment sunt reflectate în tabelul de mai jos.

---

¹⁴ <http://primariaedinet.md/?p=3136>

¹⁵ Răspuns Nr. 455 din 12.09.2018, la demersul Nr. 181 din 26.07.2018, către Primăria mun. Edineț.

TABEL 3. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSEOE

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri / Surse de finanțare	Indicatori	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervenției
O.S. 1.1 Dezvoltarea infrastructurii de utilități publice și căi de acces la obiectele de menire economică (Parcul industrial Edineț) și socială.	Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități în toate instituțiile publice ale orașului prin construirea pantelor de acces.	2015	30000	ONG cu profil social, APL,	Surse locale, CR Edineț, UNDP, Organizații de caritate și religioase.	Nr. pantelor construite	La instituțiile publice din municipiu sunt construite pante de acces. Parțial s-au renovat cărărușele de acces. Noilor agenți economici la eliberarea autorizațiilor de construcție se recomandă construcția pantelor de acces.	4	2
OS 1.2. Renovarea infrastructurii drumurilor locale și extinderea	Crearea serviciului "Taxi social" pentru urmatoarele categorii de persoane: pensionarii și persoane cu dizabilități de gradul I și II care se deplasează greu;	2015	150000	APL	Bugetul local, Fonduri europene	Serviciu functional Nr. unităților de transport.	Activează deja de 4 ani. Finanțat 100% din bugetul primăriei.	4	4

TABEL 3. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSEOE

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri / Surse de finanțare	Indicatori	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervenției
serviciului de transport public.	Modernizarea sistemului de informare și siguranță în traficul rutier: -Instalarea a 6 semafoare moderne adaptate pentru persoane cu dizabilități; -Instalarea camerelor video pentru supraveghere și monitorizare; -Instalarea indicatoarelor de orientare;	2015 – 2016	1 mln.	APL	Bugetul local, CR Edinet, FR, Fonduri europene	6 semafoare instalate; Nr. camere video instalate; Nr. Indicatori instalate.	Nu s-a realizat.	4	3
O.S. 4.3. Oferirea serviciilor sociale de calitate	Extinderea Centrului AREAP: - Extinderea și modernizarea spațiilor; - Construirea pantei de acces pentru persoane cu nevoi speciale; - Dotarea Centrului cu echipament multi-	2015 - 2017	100 000	APL, Director AREAP	Buget local, CR Edineț, UNDP Organizații de caritate, etc	Centru funcțional Nr. extins al beneficiarilor Nr. serviciilor	A fost deschisă spălătoria socială cu angajarea a 2 persoane.	4	4

TABEL 3. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul SDSEO

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri / Surse de finanțare	Indicatori	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervenției
	media (proiector, ecran, calculator)								
	<p>Crearea serviciului de angajare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea bazei de date a persoanelor cu dizabilități, apti de muncă; - Identificarea potențialilor angajatori; - Instruirea și consilierea persoanelor cu dizabilități pe diverse domenii ; - Acordarea ajutorului in acomodarea spațiului de lucru conform necesităților; 	2015 – 2017	300 000	APL, Director AREAP	Buget local, CR Edineț, UNDP Organizații de caritate, etc	Serviciu creat; Nr. persoanelor angajate; Nr. persoanelor instruite.	Serviciul nu a fost creat. Primăria nu dispune de informații despre angajarea persoanelor cu dizabilități.	2	2
Media								3,6	3

În urma analizei tabelului de mai sus, se constată:

- *O.S. 1.1. Dezvoltarea infrastructurii de utilități publice și căi de acces la obiectele de menire economică (Parcul industrial Edineț) și socială* - este inclusă o singură activitate ce se referă la accesibilitate. Activitatea urma să fie realizată pînă la finele anului 2015, dar nu sunt indicate rezultate exacte care trebuiau atinse. Din acest motiv, nu putem aprecia dacă bugetul planificat a fost suficient pentru realizarea acțiunii. Prin răspunsul¹⁶ din partea Primăriei mun. Edineț, se comunică că activitatea a fost realizată după cum urmează:
  - La instituțiile publice din municipiul Edineț sunt construite pante de acces.
  - Parțial s-au renovat trotuarele de acces.
  - Noilor agenți economici la eliberarea autorizațiilor de construcție se recomandă construcția pantelor de acces.
- *OS 1.2. Renovarea infrastructurii drumurilor locale și extinderea serviciului de transport public* - prevede 2 activități ce au conexiune cu domeniul dizabilității. Deși nu sunt stabiliți indicatori privind numărul unităților de transport ce urmează a fi utilizate în serviciul „Taxi social” și numărul de persoane ce se planifică a fi deservite, activitatea are buget stabilit și termen exact de realizare. Instalarea semafoarelor adaptate pentru persoane cu dizabilități este o activitate a unei acțiuni mai largi și este imposibil de stabilit dacă bugetul alocat este suficient, acesta fiind unul general. Totuși sunt stabiliți indicatori de rezultat și un termen exact de realizare. Ambele acțiuni urmau să fie realizate pînă la finele anului 2016, corespunzător, a fost solicitată informația privind rezultatele obținute. Din răspunsul primit, o activitate s-a realizat complet, iar cealaltă nu a fost realizată.
- *O.S. 4.3. Oferirea serviciilor sociale de calitate*, ce conține 9 activități, 2 se referă nemijlocit la servicii pentru persoane cu dizabilități. Ambele activități au fost planificate pentru a fi realizate pînă la finele anului 2017 și se referă la acordarea suportului pentru extinderea serviciilor unei singure asociații obștești. Din informațiile disponibile, s-a constatat realizare parțială a activităților propuse.

Deși planul de acțiuni al strategiei este bine structurat, se constată o lacună generală, indiferent de domeniul de intervenție – nu sunt indicate rezultatele preconizate și nu sunt stabiliți indicatori de progres. Din acest motiv, apreciem reflectarea în SDSEOE a domeniului dizabilității prin acțiuni cu o medie generală a intensității de 3,6 și cu media fezabilității de 3.

RECOMANDARE:

- Din punct de vedere metodologic, se recomandă specificare rezultatelor așteptate în urma implementării activităților și stabilirea de indicatori exacti pentru fiecare rezultat.

¹⁶ Răspuns Nr. 455 din 12.09.2018, la demersul Nr. 181 din 26.07.2018, către Primăria mun. Edineț.

**Planul de activitate al Direcției Educație a Consiliului Raional Edineț
pentru perioada ianuarie-iunie 2018 (PDE)¹⁷**

Planul prevede un singur obiectiv ce se referă la domeniul dizabilității, și anume: *Obiectivul specific 1.4. Promovarea și asigurarea educației incluzive la nivel de sistem educațional.* Acesta prevede 5 domenii de acțiuni, care sunt dezvoltate în 13 subacțiuni, dintre care 8 se referă nemijlocit la domeniul dizabilității.

În vederea identificării gradului de realizare a acestor acțiuni, au fost expediate demersuri¹⁸ de solicitare a informației către autoritățile responsabile de implementarea planului de acțiuni al PDE. Conform răspunsului primit¹⁹, rezultatele de moment sunt reflectate în tabelul de mai jos.

---

¹⁷ <http://edinet.educ.md/planuri-anuale/>

¹⁸ Demers nr. 178 din 26.07.2018, către Consiliul Raional Edineț.

¹⁹ Răspuns la Demers din 26.07.2018, către Direcția Educație Edineț.

TABEL 4. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul PDE

Acțiuni	Subacțiuni	Termen de realizare	Responsabili	Indicatori / rezultate	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
1.4.1 Promovarea la nivel de familie, administrație publică locală, comunitate, instituții de învățământ a rolului educației incluzive în asigurarea șanselor egale la educație de calitate pentru toți.	Ateliere de instruire în domeniul educației incluzive	Ianuarie – iunie	MECC, CRAP, DECR, SAP, Primării, Instituțiile de învățământ	Activități realizate, persoane formate	S-au realizat un atelier și 2 seminare.	1	3
	Plasarea materialelor-suport pe pagina Web a DECR, a mesajelor de sensibilizare în lucrul cu copiii cu cerințe educaționale speciale	Lunar	Bîrsan Elena, pedagog preșcolar SAP	Materiale difuzate/ accesibile	Sunt plasate regulat articole.	1	3
	Elaborarea și diseminarea materialelor informative privind educația incluzivă și promovarea bunelor practici în domeniul educației incluzive.	Ianuarie – iunie	SAP, instituțiile de învățământ,	Materiale elaborate	S-au publicat 2 articole în ziarul raional. S-au elaborat și distribuit 4 pliante diferite.	1	3
	Planificarea și realizarea vizitelor în instituțiile de învățământ în scopul	Lunar/ săptămânal	DE, Specialiștii SAP	Vizite efectuate	S-au realizat 74 de vizite.	1	3

TABEL 4. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul PDE

Acțiuni	Subacțiuni	Termen de realizare	Responsabili	Indicatori / rezultate	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
	monitorizării procesului de incluziune școlară a copiilor cu CES. Asistență metodologică.						
1.4.2 Implementarea Programului național și a planurilor de acțiuni pentru dezvoltarea educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020	Asigurarea accesului la servicii educaționale a copiilor referiți către SAP	Ianuarie – iunie	DECR, SAP, DASPF, CMF, instituțiile de învățământ	100 % din copii referiți către SAP sunt asigurați cu servicii educaționale conform necesităților	Sunt create 35 Centre de Resurse pentru Educația Incluzivă. Sunt angajate 38 cadre didactice de sprijin și 13 psihologi.	1	3
	Stabilirea eșantionului de copii care vor fi evaluați/ reevaluați, cât și identificarea instrumentelor de evaluare	Conform necesităților copiilor	Specialiștii SAP	Copii identificați fișe, teste, chestionare stabilite	Au fost evaluați 83 copii din 33 instituții educaționale. Au fost reevaluați 55 copii.	1	3
	Dezvoltarea parteneriatelor în procesul de elaborare,	Ianuarie – iunie	DECR, SAP, Instituțiile de învățământ	Parteneri identificați	SAP Edineț a dezvoltat următoarele parteneriate:	1	3

TABEL 4. Analiza acțiunilor relevante domeniului dizabilității identificate în cadrul PDE

Acțiuni	Subacțiuni	Termen de realizare	Responsabili	Indicatori / rezultate	Rezultate de moment	Evaluarea intensității reformei	Evaluarea fezabilității intervențiilor
	implementare și monitorizare a politicilor de educație incluzivă				-PE “Pas cu Pas”; -A.O. “Femeia și copilul”; -“Kultur Kontakt”, Austria; -DASPF Edineț; -IP Edineț; Judecătoria Edineț.		
1.4.3 Asigurarea accesului la o educație de calitate pentru fiecare copil, inclusiv pentru persoanele cu cerințe educaționale speciale.	Organizarea diverselor forme de învățământ pentru copiii cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități	Ianuarie-iunie	Ecaterina Alferov, specialist principal SMCFPC	Număr de elevi instruiți Raport elaborat	Au fost 2 cazuri de stabilire a instruirii temporare la domiciliu.	1	3
Media						1	3

Din punct de vedere al fezabilității, se atestă un nivel înalt (sunt scrise nume concrete ale responsabililor și perioada exactă de realizare), toate activităților fiind realiste și realizabile. În același timp, nivelul de ambiție al majorității acțiunilor este foarte scăzut și reprezintă activități ordinare ale SAP.

Concluzii și recomandări din punct de vedere metodologic:

CONCLUZII:

- Termenii de realizare a activităților sunt prea generali. Din acest motiv nu este posibil de analizat când trebuie atinse rezultatele.
- Nu sunt stabiliți indicatori specifici la activități. Astfel, nu este clar nivelul performanței spre care se tinde.

RECOMANDĂRI:

- Pentru că este un plan de activitate pe 6 luni, ar trebui specificați mai exact termenii de realizare a activităților. În acest fel, este mai ușor de monitorizat și evaluat realizarea planului de activitate.
- Fiecare activitate trebuie să aibă stabiliți indicatori de performanță exacti, pentru asigurarea performanței necesare.

Capitolul III

Constatări și recomandări

Reflectarea obiectivelor Programului Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități în documentele de politici publice raionale și locale.

- Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nu reprezintă o preocupare prioritară în documentele de politici publice analizate. Aceasta este reflectat superficial și nu există o concordanță între mai multe documente elaborate la nivel raional.
- La nivel general, s-a constatat că nu există o corelare a documentelor de politici publice analizate cu PNISPD. Acțiunile conexe domeniului dizabilității care se regăsesc în planurile de acțiuni, nu prezintă coerență și sunt fragmentate în diferite obiective.
- Majoritatea activităților regăsite nu demonstrează un angajament ferm din partea autorităților. Astfel, nu sunt indicați termeni exacti de realizare, rezultate măsurabile, responsabili identificabili și bugete suficiente.
- Din cele 4 documente analizate, acestea nu reflectă obiective sau activități care să se refere la toate cele 9 obiective ale PNISPD. Mai mult ca atât, cea mai mare parte a documentelor conțin parțial numai unul sau două obiective. Și în aceste cazuri, nu este planificată atingerea rezultatelor stabilite conform PNISPD.
- Patru obiective din PNISPD nu sunt reflectate în nici unul din documentele analizate. În cea mai mare parte, planurile de acțiuni studiate se referă la dezvoltarea de servicii sociale pentru persoanele cu dizabilități și parțial la dezvoltarea infrastructurii locale. Nu se regăsesc următoarele obiective:
  - Obiectiv 3. Sporirea accesului persoanelor cu dizabilități la servicii medicale, de abilitare și de reabilitare de calitate;
  - Obiectiv 5. Sporirea participării persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală;
  - Obiectiv 7. Asigurarea suportului persoanelor cu dizabilități în exercitarea capacității juridice și garantarea accesului la justiție;
  - Obiectiv 9. Creșterea nivelului de conștientizare a populației cu privire la drepturile și abilitățile persoanelor cu dizabilități.

Fezabilitatea activităților planificate

- Nivelul general de fezabilitate este unul mediu și nici unul din documente nu prezintă o fezabilitate înaltă al activităților propuse. Unicul aspect respectat suficient de bine este relevanța. Majoritatea activităților planificate sunt relevante pentru domeniul dizabilități și se încadrează în unul din cele 9 obiective ale planului național.

- Eficiența, eficacitatea și impactul nu pot fi analizate din câteva considerente. Majoritatea acțiunilor nu au stabiliți termeni clari de realizare, nu au stabilite rezultatele care trebuie obținute și nici indicatori de performanță. În aceste condiții, nu este clar spre ce se tinde și care este aportul fiecărei acțiuni la soluționarea problemelor cu care se confruntă grupul țintă.
- Durabilitatea majorității activităților este de un nivel scăzut. Predomină activitățile costisitoare ce nu au o sursă de finanțare durabilă, cum ar fi asociațiile obștești sau organizațiile donatoare. Activitățile ce prezintă un nivel mai înalt de durabilitate, sunt activități curente din planurile de activitate ale organizațiilor sau structurilor responsabile de realizarea lor.
- Nivelul *ambției* pentru activitățile propuse tinde spre 2 extreme – nivel foarte scăzut și nivel prea înalt. Cea mai mare parte a activităților nu sunt ambițioase și sunt de nivelul activităților zilnice ale responsabililor de domeniu. O altă parte de activități sunt prea ambițioase și au o probabilitate redusă de a fi implementate. Pentru realizarea acestora este nevoie de resurse ce depășesc posibilitățile structurilor responsabile.

Teoria schimbării

- Nu poate fi deslușită o teorie a schimbării în majoritatea documentelor. Domeniul dizabilității nu este tratat de ansamblu și nu sunt stabilite rezultate exacte care trebuie atinse. Fragmentarea acțiunilor propuse denotă o lipsă de viziune în ceea ce privește schimbarea spre care ar fi logic să se tindă.
- Nici unul dintre documentele analizate nu prezintă impactul acțiunilor ce urmează a fi întreprinse. Acest fapt denotă o planificare formală și lipsa de angajament din partea structurilor responsabile.

Recomandare pentru o concordanță mai bună a SDSS cu PNISPD

Se recomandă revederea Planului de acțiuni al SDSS pentru reflectarea și altor obiective și atingerea rezultatelor specificate. Astfel, este necesară includerea următoarelor aspecte:

- Mecanisme și metode de monitorizare și evaluare sistematică a necesităților persoanelor cu dizabilități, pentru dezvoltarea corespunzătoare a serviciilor sociale.
- Sistem de evidență statistică exhaustivă a persoanelor cu dizabilități și dezagregarea datelor pe indicatori socio – demografici.
- Acțiuni pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la serviciile sociale prestate, inclusiv în sediul DASPF.
- Campanii de informare și sensibilizare a opiniei publice pentru promovarea imaginii pozitive a persoanelor cu dizabilități și asigurarea unei incluziuni sociale mai bune.

Recomandare pentru o concordanță mai bună a SDSERE cu PNISPD

Se recomandă revederea Planului de acțiuni al SDSERE pentru reflectarea și altor obiective și atingerea rezultatelor specificate. Astfel, este necesară includerea următoarelor aspecte:

- Dezvoltarea mai amplă a activităților ce vizează domeniul dizabilității cu indicarea rezultatelor ce urmează a fi atinse și a termenilor de realizare.
- Stabilirea exactă a serviciilor sociale ce urmează a fi dezvoltate pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv în mediile rurale.
- Abordarea multidimensională a incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități.
- Includerea acțiunilor ce vizează educația incluzivă la toate etapele de instruire.
- Dezvoltarea serviciilor medicale accesibile persoanelor cu dizabilități, inclusiv în zonele rurale.
- Planificarea de activități pentru sporirea participării persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală.
- Asigurarea cu transport accesibil persoanelor cu dizabilități pentru întreg teritoriul raionului.
- Propunerea accesibilizării tuturor sediilor consiliului raional și a subdiviziunilor acestuia pentru toate categoriile de persoane cu dizabilități.
- Campanii de promovare a drepturilor persoanelor cu dizabilități și a imaginii pozitive a acestora în toate localitățile raionului.

Recomandare pentru o concordanță mai bună a SDSEOE cu PNISPD

Se recomandă revederea Planului de acțiuni al SDSEOE pentru reflectarea și altor obiective și atingerea rezultatelor specificate. Astfel, este necesară includerea următoarelor aspecte:

- Plasarea pe pagina web a primăriei a textului integral al strategiei și a planului de activități, inclusiv cu posibilitatea descărcării acesteia.
- Asigurarea accesibilității infrastructurii rutiere și a edificiilor publice pentru toate categoriile de persoane cu dizabilități.
- Monitorizarea mai strictă a respectării principiilor accesibilității de către agenții economici prestatori de servicii.
- Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală.

Recomandare pentru o concordanță mai bună a PDE cu PNISPD

Se recomandă revederea Planului de acțiuni al PDE pentru reflectarea și altor obiective și atingerea rezultatelor specificate. Astfel, este necesară includerea următoarelor aspecte:

- Activități pentru asigurarea accesului copiilor cu dizabilități la servicii de educație timpurie.
- Dezvoltarea și prestarea serviciilor de consiliere și ghidare în carieră pentru adolescenții și tinerii cu dizabilități în instituțiile de învățământ.
- Elaborarea programelor de pregătire a cadrelor didactice care asistă sau predau pentru copiii cu dizabilități de auz și hipoacuzici, în folosirea limbajului mimico-gestual.
- Dotarea instituțiilor de învățământ cu echipamente necesare pentru facilitarea învățării copiilor și tinerilor cu dizabilități fizice, mintale, intelectuale și senzoriale.